

Budai szemtanu Budavár 1686-i ostromáról

Jiczok ben Selaomao ben Moise
Rabbi — Budai Siratója

Copyright by Budai Napló.

III.

A Megillah ezután Budavára 1684-i első, sikertelen ostromáról ír. „Budára érkező parasztok a Kapuk előtti külső borházakban beszéltek, hogy ha elmúlik a télies idő, megindul a Császár hadas népe Budun ellen.“ Majd újabb esodálatos ómenekről is megemlékezik. „És ezen a télen Budunban sok csunya pestises nyavalyák voltak és esodálatos dolgok estek meg. Mert midőn egy napon eljött a Hajnal és a reggeli órség odaérkezett az erősséghez, melynek neve mozlemek nyelvén *Becs Kapuszi*, a Császár népe nyelvén pedig *Vi-*

nertor: akkor az órség tárva-nyitva találta a Kapu szárnyait és annak hídlását az árok fölött leeresztve találták és a hidat emelő láncok az árokban feküdtek. És a Kapu závara le vala ütve és le vala ütve betoló retesze is. És nem tudta senki, kiesoda cselekedte ezt. És felindult az egész Város lelke. És Jesmoél fiai baljóslatú dolgot látván ebben, csüggedő lett az ő szívük.

A Hódoltság alatti Kapu — mely itt Bécsi Kapu néven szerepel — tehát árkos-hidas, tolóreteszes kapumű volt. A Sirató Dal ezután leírja Vác, azaz Boezin égisét, melyet a Buda ellen vonuló császáriak bevettek. Május, vagyis Tammusz Holdnapja 17-ik napján rést történek a császáriak Boezin Városa falán és porig égették azt. És az égig szállott fel az égő Boezin füstje, mint ahogyan a kemence füstje száll az égig. A mi szemünk látták a három órányi

lovaglásra levő Boezin füstjét. Tammusz holdnapja végén megjöttek a császáriak Budun falai alá és megzavarodott a Városnak lelke.“ Itt a Megillah a *Böjükh Háné*, vagyis a Nagy Város, azaz az Alsó Város magyar nevét tartotta fenn számunkra: az Alsó Várost „Várris“-nak írja, ami szerintünk tisztántúlias ejtésben „*Vár Rész*“-t, vagyis „*Vár Részét*“ jelenti, igazolva, hogy sok magyar lakott Budán, különben a Rabbi nem őrizte volna meg az Alsó Város e pompás budai magyar nevét, de német hóstát — Vorstadt nevét is. Ezt írja: „És akkor a császáriak elkezdették lőni a Vár Részét, melynek neve Császáriak nyelvén Vorstat“. Ez a Vár Rész eppen úgy Részeket jelent, mint az „*Erdély Alvége*“ a *Részek* voltak. „És Áb Holdnapjának 9-ik napján — írja a Budai Siralmas Ének — bevették a császáriak a Vár Részét és rettentő

koncolást tettek a jesmoéliták között, mert hírmondó is alig akadt a Vár Rész lakóiból. Mert tűz lángja faldosta fel a Vár Részét. És a császáriak Kumbarákat dobtak be a Városba is, ezeknek a neve Bomben“. Sok budavári ház égett le, mert „szemközt lőtték a császáriak a Város falait és nagy lövészerszámokkal lőtték, melyeknek neve császáriak nyelvén Stuk. És háromezernél többet lőttek a stukok. És mi minden nap mondtuk, midőn eljött a reggel: „*vajh eljönne már az estve!*“ És midőn eljött az estve, azt mondtuk: „*vajh eljönne már a reggel!*“ Így folyt az ostrom: „És Jesmoél fainak lelke az ő kardhordó karjukba szállott. És hatalmas harcot harcoltak a császáriak ellen. És kirohanván a Kapukon, a Császáriakra vetették magukat: és nagy öldökléseket tettek azoknak sorai között.“

Bevilaqua-Borsody Béla.

B.W. 1931 V. 24